

*Веклич Євген Григорович,
здобувач ступеня вищої освіти
магістра за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»
Навчально-наукового інституту
заочного та дистанційного навчання
Національної академії внутрішніх справ*

ГЕНЕЗА СТАНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Сучасний розвиток суспільства характеризується низкою нових викликів та проблем, що передбачають системну трансформацію суспільства в цілому. Одночасне нашарування таких суспільних процесів, як масштабна глобалізаційна експансія, системна фінансово-економічна криза, інформаційна революція, перехід на інноваційний розвиток, екологічна криза та загострення дефіциту мінеральних ресурсів радикальним чином змінили умови функціонування суспільства, тим самим висунули нові вимоги до приватного і особливого державного управління. Використання різних методологічних інструментів до дослідження нових суспільних явищ призводять до неоднакових теоретичних висновків, які лише відображають різні сторони складного суспільного організму [1].

З точки зору єдності історичного та логічного формування країн-держав базувалось, як свідчить аналіз досвіду країн Західної Європи, Америки та Азії, наукове обґрунтування теорій самоорганізації та об'єднання племен, народностей задля формування нації, громадянського суспільства, в якому державі відводилась об'єднавчо-захисна місія. Процес об'єднання для кожної країни відбувався історично неоднаково і формувался як на спільних, так і на специфічних цінностях. З розвитком культури, прозріння в людини своєї самодостатності, у національній суспільній свідомості стверджуються нові уявлення про взаємовідносини державної влади та громадянина (рух кальвіністів у Швейцарії та Італії, квакерів у Англії, ствердження лютеранства в Німеччині), які поступово сформували нову філософію прав і свобод людини, що в подальшому знайшло відображення в договірній (Т. Гоббс) та правовій (Дж. Локк) теоріях держави. У роботі «Левіафан, чи матерія, форма і влада держави» (1651 р.) Т. Гоббс обґрунтовував ідеальний варіант держави, в якому буде правити розум, не буде свавілля, основою політики буде наука. Держава як суспільна угода людей про, що довів Дж. Локк у своїй праці «Трактати про врядування», зобов'язана визнавати і захищати сфери свобод і права кожного громадянина. Тільки завдяки епосі Просвітництва, яку країни Західної Європи пройшли у другій половині XVII – XVIII ст., у суспільствах утвердились

свобода, віра в силу знань та можливість розумного облаштування громадського життя, що дало можливість еволюційним шляхом в подальшому сформувати демократичності цінності в управлінні суспільством. Свобода та права громадян, справедливість, довіра, відповідальність та гідність є тими базисними цінностями, на яких і формується держава та її публічне управління [2, с. 77 – 78]. У цей час в країнах Заходу та США активно розвивається капіталістична ринкова економіка, в якій ринкова ідеологія егоїстичної та раціональної людини А. Сміта пронизує не тільки економіку, а й поширюється на всі види людської діяльності, охоплюючи літературу, мистецтво та управління суспільством. Філософія ощадливості, раціональності та ефективності як результат розповсюдження протестантизму та духу капіталізму, була сприйнята науковцями та політиками в якості цільових пріоритетів у функціонуванні суспільства. Реалізація цінностей Просвітництва сформувала в країнах Заходу та США базові засади формування національно-демократичних моделей держав та державного управління. Активізація процесу формування егоїстичного та раціонального мислення в США, Англії та Франції розповсюджується й на політичну діяльність. Ще в кінці XIX ст. В. Вільсон обґрунтував необхідність розмежування політики і управління, метою якого було «встановити засади, які допомагали державним організаціям та їх службовцям визначити свої функції та роль» [3, с. 6]. Синергетичний ефект бурхливого розвитку капіталізму потребує того, щоб держава перестала бути «нічним сторожем». Дух вільного підприємництва в США конституційним шляхом конкретизує обмежену роль держави по відношенню до бізнесу та втручання в права та свободи громадян. У теорії та практиці державного управління відбувається систематизація підходів до управління. Ставиться питання про пошук «справжніх критеріїв ефективності діяльності в державному секторі» [4], які на початку XX ст. були розвинуті М. Вебером у теорії адміністративної організації «раціональної бюрократії». Якраз у науці державного управління вперше застосовується дефініція «менеджер» та висувуються ідеї менеджменту, що знайшли більш широке та конкретне втілення в приватному управлінні (наукова організація праці Тейлора, адміністративна школа А. Файоля). На цьому тлі й відбувається розмежування науки політики та науки управління.

Потрібно відзначити, що запорукою побудови України як сучасної правової держави європейського типу є ефективна кадрова робота в органах влади. Адже, кадри є вирішальною ланкою в організації суспільства, його функціонуванні та подальшому прогресивному розвитку. Від того, наскільки вміло підібрано, зокрема, керівний склад, наскільки він компетентний у професійному відношенні, наскільки раціонально реалізується наявний кадровий потенціал залежить успіх і стабільність Української держави. Забезпечення органів державної влади та органів місцевого самоврядування високопрофесійними, законослухняними, ініціативними, патріотично налаштованими управлінськими кадрами нового типу, здатними взяти на себе відповідальність і успішно вирішувати назрілі загальнодержавні і регіональні проблеми виділяють як основну мету державної кадрової політики в регіонах.

Сучасна кадрова політика базується на принципі формування керівних кадрів в місцевих органах влади за політичним критерієм. Зміст запропонованих урядом реформ вимагає використання методів комплектації персоналу, заснованих на принципі професіоналізму і компетентності. Професіоналізм – це не тільки володіння необхідним комплексом знань та навиків, а й вміння приймати обґрунтовані управлінські рішення. Життєві потреби громади значною мірою покладаються на компетентність органів місцевого самоврядування. Саме посадові особи місцевого самоврядування мають вирішувати проблеми, які виникають у мешканців села, селища або міста. При цьому професіоналізм людей, які зайняті в органах місцевого самоврядування, передбачає не тільки галузеві знання, а насамперед знання і розуміння механізмів взаємодії держави, суспільства і окремих громадян та вміння ефективно використовувати ці знання на практиці.

Список використаних джерел

1. Ойкен В. Основы национальной экономики / Пер. с нем. / Общ. ред. В. С. Автономова и др. Москва : Экономика, 1996, 357 с.
2. Інститут довіри в координатах економічного простору часу : монографія / А. А. Гриценко та ін. / За ред. чл.-кор. НАН України А. А. Гриценка. Київ, 2012. 212 с.
3. Райт Г. Державне управління / Пер. з анг. В. Івашка. Київ : Основи, 1994. 191 с.
4. Morris T. Productivity Measures in the Federal Government. *Public Administrations Review*. 1972. № 32. P. 754.

*Головко Аліна Леонідівна,
здобувач кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ЕКОСИСТЕМНИЙ ВИМІР

Сучасний світовий розвиток зумовлений глобалізаційними викликами та стрімким формуванням загальнопланетарного інформаційного простору. Найвиразнішими серед цих викликів є проблеми екологічної безпеки, попередження і протидія тероризму, злочинності й корупції, питання світової енергетичної кризи, проблеми бідності та голоду, і найважливіше серед них – формування і дотримання норм сучасної глобальної етики як умови сталого розвитку. Екологічні виклики поступу сучасного світу – це проблеми прісної води, ерозії земель, скорочення кількості видів тварин і рослин, збереження озонового шару, попередження небажаних наслідків глобального потепління та можливого парникового ефекту, переміщення екологічно небезпечних виробництв у країни, що розвиваються, прискорення темпів використання